

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของครอบครัวเกษตรกรในด้าน
ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน บ้านแม่โจ้ ต.บ้านเป้า อ.แม่แตง จ. เชียงใหม่

ผู้วิจัย : นายสรศักดิ์ ชำนาญแทน

ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. นำชัย ทุนผล)
...../ธันวาคม/2535

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม และ
จิตวิทยาของครอบครัวเกษตรกรกรในชุมชนบ้านแม่โจ้ ต.บ้านเป้า อ.แม่แตง จ. เชียงใหม่
(2) เพื่อระบุถึงการดำเนินกิจกรรมของครอบครัวเกษตรกรกรในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
(3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของครอบครัวเกษตรกรกรในด้านที่
เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน จำนวน 101 ครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าครอบครัวส่วนมากเป็นเพศชายที่แต่งงานแล้ว และอยู่ด้วยกัน
โดยมีอายุจัดอยู่ในช่วงอายุปานกลาง (31-50 ปี) ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำ
และประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพ โดยมีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3 คน จำนวนสมาชิกใน
ครัวเรือนของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่มีเท่ากันทั้ง เพศชายและเพศหญิงและอยู่ในระยะครอบครัวขยาย
นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีโครงสร้างครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยว

ผลการวิจัยลักษณะทางเศรษฐกิจพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีรายได้ต่ำ โดยคิดเป็นราย
ได้เฉลี่ย 29,196 บาทต่อปีต่อครัวเรือน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ลักษณะ
ทางสังคมและจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่เป็นสมาชิกในองค์กรของชุมชน และ
ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกเพียงหนึ่งกลุ่ม และส่วนมากมีสภาพเป็นเพียงสมาชิกเท่านั้น ผู้ให้ข้อมูล
ส่วนใหญ่มีเป้าหมายทั่วไปที่ต้องการปรับปรุงสภาพชีวิตให้ดีขึ้น และเป้าหมายพิเศษที่ต้องการส่ง
บุตรเข้าเรียนจนได้รับปริญญาภายในระยะเวลา 1-5 ปี

ในส่วนของการดำเนินกิจกรรมการวางแผนครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูล
ส่วนใหญ่มีบุตรเฉลี่ย 4 คน โดยไม่มีการเว้นระยะห่างของการมีบุตร และเด็กมีบุตรก่อนอายุ
30 ปี สำหรับการคุมกำเนิดนั้นผู้ให้ข้อมูลระบุว่าใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด และเป็นการตัดสินใจที่ไม่มี
ความร่วมมือกันระหว่างสามีและภรรยา

ในส่วนของการดำเนินกิจกรรมการดูแลสุขภาพและโภชนาการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงปริมาณอาหารในการประกอบอาหารแต่ละมื้อและไม่มีการเลี้ยงสัตว์และปลูกผักสำหรับบริโภคเป็นอาหารโปรตีนอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเตรียมอาหารว่างสำหรับครอบครัวเป็นประจำ นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากระบุว่าไปตรวจสุขภาพเมื่อป่วยเท่านั้น โดยใช้บริการที่สถานีอนามัยตำบล สำหรับการดำเนินกิจกรรมนี้พบว่าไม่มีความร่วมมือกันระหว่างสามัคคีกรรยาในการตัดสินใจ

สำหรับการดำเนินกิจกรรมการใช้สินเชื่อกู้และชำระคืน ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าไม่เคยใช้สินเชื่อ แต่มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่รายงานว่า เคยใช้สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยได้รับสินเชื่อพอเพียงกับความต้องการและชำระคืนโดยวิธีผ่อนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา สำหรับการดำเนินกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มีความร่วมมือกันระหว่างสามัคคีกรรยาในการตัดสินใจ

ในส่วนการดำเนินกิจกรรมการผลิตในฟาร์ม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการยอมรับนำเทคโนโลยีการผลิตไปปฏิบัติในไร่นา เช่น มีการกำหนดพันธุ์พืชที่จะปลูกไว้ทุกฤดูกาลเพาะปลูก กำหนดพื้นที่ที่จะปลูกพืชแต่ละชนิดไว้เพียงแค่วันเดียวเท่านั้น และกำหนดระยะเวลาที่ปลูกไว้ทุกฤดูกาล และมีการกำหนดชนิดของปุ๋ย ที่ใช้ด้วยตนเอง รวมทั้งการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วย นอกจากนี้มีการกำหนดระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวเอาไว้โดยคำนึงถึงสภาพอากาศ ราคาและความสุขแก่ของพืชนั้น ๆ สำหรับการดำเนินกิจกรรมนี้พบว่าไม่มีความร่วมมือระหว่างสามัคคีกรรยาในการตัดสินใจ แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่ามีครอบครัวเกษตรกรบางส่วนไม่มีการนำเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ ไปปฏิบัติในไร่นา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจำนวน 11 ตัวแปร และตัวแปรตามคือการดำเนินกิจกรรมของครอบครัวเกษตรกรทั้ง 4 กิจกรรม มีดังนี้

1. กิจกรรมการวางแผนครอบครัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระดังนี้ คือ ระดับการศึกษา ขนาดครัวเรือน องค์ประกอบทางเพศ และช่วงการดำเนินชีวิต
2. กิจกรรมการดูแลสุขภาพและโภชนาการมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระดังนี้คือ อาชีพ ขนาดครัวเรือน ช่วงการดำเนินชีวิต การเป็นสมาชิกในองค์กรของชุมชน รายได้ของครอบครัว และระดับความเป็นอยู่
3. กิจกรรมการใช้สินเชื่อและการชำระคืน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระดังนี้คือ อาชีพ การเป็นสมาชิกในองค์กรของชุมชน และระดับความเป็นอยู่
4. กิจกรรมการผลิตในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระดังนี้คือ ระดับการศึกษา อาชีพ การเป็นสมาชิกในองค์กรของชุมชน จำนวนแรงงาน และระดับความเป็นอยู่

ABSTRACT

Title : Factors Relating to Practices of Farming Families
in Community Development Activities in Ban Maejo,
Tambon Ban-Pao, Amphur Mae-Tang, Changwat Chiang Mai,
Thailand

By : Sorasak Chamnantan

Degree : Master of Agricultural Technology (Agricultural
Extension)

Major Field : Agricultural Extension

Chairman, Thesis Advisory Board : ..... *Numchai Thanupon* .....
(Associate Professor Dr. Numchai Thanupon)

28.../December/1992

The objectives of this research were (1) to investigate family, economic, and socio-psychological characteristics of farmers in Ban Maejo, Tambon Ban-Pao, Amphur Mae-Tang, Changwat Chiangmai; (2) to identify farming family practices in community development activities; and (3) to study the factors relating to such activities of 101 families.

The results showed that most informants, were male married, lived with spouses, and were 31-50 years old. Most of the informants had a low level of education and had more than one job. The average number of household members was 3 persons. The number of male and female members in most families were equal and the families were in an expanding stage. Most of the informants were found to be in nuclear families.

Economically, most of the informants had low income and were found to have an average family income of 29,196 baht per year. The average household labor force was two persons. Socio-psychologically, most of the informants joined in only one community group and their status was that of members only. Most of them had general goals -- improving their living conditions, and in the long run, extra goals -- wanting their children to receive a bachelor degree in 1-5 years.

As to family planning, it was found that most of the informants had an average of four children with short intervals after each child birth and stopped giving birth before the age of 30. The informants used contraceptive pills and the spouses did not cooperate in decision making on these activities.

Concerning nutrition and health care, proper proportions of nutrients were not considered in meal preparation and animals and vegetables were not raised for consumption to continuously provide protein food. Most of the informants did not prepare snacks regularly. Most of the informants had medical check-ups at the Tambon health center when they were sick. No cooperation of the spouses was found in decision making on these activities.

For credit use and repayment, most of the informants never used credit services but a few reported that they used the services of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The amounts of credit obtained were found to be sufficient to their needs and they repaid the loans and scheduled in the contracts. The spouses cooperated in decision making on these activities.

For farm production, most of the informants had adopted technology of production in their farming for example, predetermining of the crops to be grown in every planting season, the land to grow crops in each season, planting time, types of fertilizer to be used; and use of chemicals for pest control. Harvest times were also determined with consideration of climates, prices and maturity of the crops. No cooperation was found among spouses in decision making on these activities. However, some of farming families did not adopt new technology of production to their farming practices.

The analysis of relation between 11 independent variables and dependent variables -- 4 farming practices in community development -- showed the following :-

1. Family planning activities were correlated with education, household size, number of male and female family members, and life cycle stage.
2. Nutrition and health care activities were correlated with occupation, household size, life cycle stage, membership in community organizations, family incomes, and level of living.
3. Credit use and repayment activities were correlated with occupation, membership in community organizations, and level of living.
4. Farm production activities were correlated with education, occupation, membership in community organizations, household labor force, and level of living.